

Martha en Maria

Kapelaan Lucio Ballester

Een oud Pools spreekwoord zegt:
"Uw gast is God die in uw huis is".

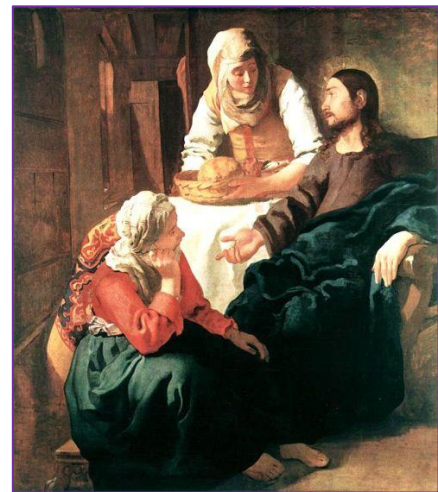
Afgelopen woensdag las ik de tekst van het Evangelie volgens Lucas (10:38-42) waarin hij vertelt over het moment waarop Jezus te gast is bij twee zussen, Martha en Maria. Ik probeerde me het beeld voor te stellen: Jezus ziet in Martha een gesteldheid van onrust en drukte.

Ze blijft maar bezig, zonder een moment rust te nemen.

En Maria, haar zus, die aan Jezus' voeten zit, wil graag in zijn aanwezigheid blijven en naar ieder woord van hem luisteren.

Deze twee zussen, Martha en Maria, zijn niet tegenstrijdig aan elkaar, maar weerspiegelen twee verschillende manieren van verwelkomen: de ene gericht op **"het doen van alle dingen"**

die nodig zijn wanneer iemand wordt uitgenodigd, de andere gericht op **"de ontmoeting"** met de uitgenodigde persoon.

Martha en Maria brengen ieder van ons bij de vraag op welke manier wij zelf Jezus verwelkomen en leven als zijn leerlingen. Een Italiaanse priester, parochiepriester van een grote parochie in Napels, legde mij vanuit zijn persoonlijke ervaring deze zelfde waarheid uit:

"Kijk, één ding is zeker: als ik 's morgens naar de parochie ga om mijn pastorale activiteiten uit te voeren na te hebben nagedacht over het Woord van God en te hebben gebeden, kom ik de kerk binnen, vervuld van geduld. Gebed helpt me om steeds vriendelijk te zijn en rustig te blijven. De parochie waar ik werk is erg groot. Er zijn veel goede en vriendelijke mensen, maar helaas is dat niet altijd zo. Het gebed geeft me de wijsheid om dan toch de juiste woorden te vinden en te begrijpen wat ik moet doen. Kort samengevat: om een goede Martha te zijn, moet ik eerst Maria worden."

Ik wens iedereen, uit het diepst van mijn hart, op deze geloofsweg die we samen bewandelen naar de Hemel, dat we steeds naar het voorbeeld van Martha Jezus kunnen ontvangen in onze dagelijkse bezigheden. Maar ook dat we daarvoor eerst, net als Maria, met een wijs hart kunnen kiezen voor **"het beste deel, dat ons niet ontnomen zal worden"**.

Vieringen in onze Vijf Heiligen Parochie

	H. Antonius Abt kerk	H. Bernarduskerk	H. Gummaruskerk
Zaterdag 10 oktober 19.00 uur	Eucharistie L. Ballester & G.v.d. Korput J. Horbach H. Vergouwen		
Zondag 11 oktober 9.30 uur		Eucharistie L. Ballester & G. v. d. Korput J. Horbach Th. Janssens A. Leijten	Eucharistie Feestdag H. Gummarus P. Schellens J. van Opdorp H. Vergouwen
Zaterdag 17 oktober 19.00 uur	Eucharistie M. Lindeijer & L. Ballester J. van Opdorp H. Vergouwen extra collecte extra collecte MISSIO		
Zondag 18 oktober 9.30 uur		Woord en Communie G. v.d. Korput J. Akkermans extra collecte extra collecte MISSIO	Eucharistie M. Lindeijer & L. Ballester J. van Opdorp H. Vergouwen extra collecte MISSIO

Voor dringende zaken als uitvaarten en ziekenzegen

zijn we bereikbaar via 06 51 49 00 11.

Het secretariaat van de Vijf Heiligen Parochie is te bereiken via telefoon: 0162-682303

of e-mail: inf@naardekerk.nl

Vieren in de Vijf Heiligen Parochie in tijden van corona

Bestuur en pastoraal team Vijf Heiligen Parochie

Op de persconferentie van de regering op dinsdag 28 september 2020 hebben we kennis kunnen nemen van verscherpte maatregelen om te toenemende besmettingen met het coronavirus tegen te gaan.

Dit betekent voor de vieringen in onze kerken het volgende:

In het weekend van 10 en 11 oktober 2020 zijn de vieringen in de kerken van Made en Wagenberg nog toegankelijk voor maximaal 100 personen.

In Terheijden is het aantal toegestane bezoekers voor een viering maximaal 30
Inschrijving vooraf is niet nodig.

Genummerde kaarten

Bij binnenkomst in de kerk liggen er genummerde kaarten, u wordt verzocht hierop uw naam en telefoonnummer te vermelden. Deze gegevens worden na 3 weken vernietigd en alleen gebruikt om bij eventuele ziektemelding te achterhalen wie er in de viering was.

Maximaal 30 personen in een viering en aanmelden voor een viering

In het weekend van 17 en 18 oktober 2020 zijn de vieringen in al onze drie kerken nog maar toegankelijk voor maximaal 30 personen en dient u zich aan te melden als u de viering wilt bezoeken. Bij het binnenkomen en verlaten van de kerk wordt een mondkapje gebruikt.

Als u op uw plaats zit, kunt u het mondkapje afdoen.

We hanteren uiteraard de 1,5 m afstand.

Aanmelden om deel te nemen aan een viering

Dit kan via het secretariaat van de Vijfheiligenparochie liefst via de mail: info@naardekerk.nl

Is mailen niet mogelijk dan kunt u bellen naar: 0162-682303

De verwarming in onze kerken

Met het dalen van de temperatuur doemt er toch een nieuw probleem op.

De verwarmingssystemen in onze kerken blazen warme lucht de kerk in en voeren de afgekoelde lucht af. Deze luchtstromen geven ook weer meer kans op besmetting.

Tijdens de viering wordt er dan ook niet gestookt. Wel wordt er gestookt tot een kwartier voor aanvang van de viering. Na de viering wordt de ruimte geventileerd.

Er wordt naarstig gezocht naar alternatieve manieren om het kerkbezoek in nog koudere winterse omstandigheden toch draaglijk te houden.

Zang in onze vieringen

Er zijn in deze vieringen (nog) geen koren, wel een cantor/organist of een klein zanggroepje maar er mag niet meegezongen worden.

Verder

Komt u niet naar de viering als u gezondheidsklachten hebt.

We geven elkaar geen hand bij de vredeswens, maar een teken van vrede naar elkaar op afstand kan natuurlijk wel.

Er wordt wel communie uitgereikt, maar op een veilige manier.

Tijdens de viering is er geen collecte, maar bij de uitgang van de kerk staat een mandje waarin u uw bijdrage aan de collecte kunt deponeren.

In Made wordt wel gecollecteerd in de viering met de ouderwetse collectezakken aan stokken.

De toiletten in de kerken blijven gesloten.

Ons samenzijn in de kerk is door al deze regels minder spontaan te noemen, maar we houden ons aan die regels om erger te voorkomen voor onszelf en onze medemens.

Mogen wij hierbij op uw medewerking rekenen? Weet dat u van harte welkom bent.

De bisschoppen vragen iedereen te blijven bidden voor de slachtoffers van Covid-19 en hun familieleden, in Nederland en wereldwijd. En ook voor de werkers in de gezondheidszorg dat God hen veel moed en kracht geeft en dat zij niet zelf besmet worden bij de zorg voor mensen die een Covid-19 besmetting hebben opgelopen.

Activiteiten in onze Vijf Heiligen Parochie

Wanneer?	Wat?	Waar?
10 oktober	Orgelbespeling vanaf 14.00 uur	H. Bernarduskerk Made
11 oktober	Feestdag H. Gummarus	Wagenberg
17- 18 oktober	Extra collecte ten bate van Missio	In alle drie onze kerken

Pastorale zorg in de Vijf Heiligen Parochie

In gesprek

Telefonisch of in een gesprek bij u aan huis of op de pastorie maken wij graag tijd voor contact met u.

Mocht u eens willen praten met pastoor Marc Lindeijer sj, Kapelaan Lucio Ballester, pastoraal werkster Giny van der Korput of Anton Braat neemt u dan contact op met onze

Vijfheiligen Parochie via 0162-682303 of info@naardekerk.nl

Kapelaan Lucio Ballester is ook bereikbaar onder telefoonnummer 06-4414-4880

of via lucioallester2009@gmail.com

Digitale ondersteuning om thuis te kerken

Hoewel we met 100 mensen mogen vieren in de H. Bernarduskerk en H. Gummaruskerk en in de kleinere H. Antonius Abtkerk met 30 mensen, bent u wellicht huiverig om, - in deze coronatijd -, toch een viering te bezoeken. Dan is er uiteraard de mogelijkheid om thuis te kerken.

De Katholieke Bijbelstichting (KBS) wil u hierbij helpen en biedt digitale ondersteuning voor gelovigen die thuis voor de televisie of via internet een eucharistieviering volgen.

Voor elke zondag publiceert de KBS een digitaal document op de website rkbijbel.nl

met daarin de lezingen van die zondag, gebeden en het gebed voor de geestelijke communie.

Dagelijks een mis en een dagsluiting

Elke zondag wordt er een Eucharistieviering uitgezonden op televisie via KRO-NCRV, vanaf 10.00 uur op NPO 2 en vanuit Hilversum worden elke dag [een mis en een dagsluiting](#) gestreamd.

Wilt u dichterbij een viering digitaal bijwonen dan kunt u terecht bij de Immanuelparochie die elke zondag om 9.30 uur een viering uitzendt. Ga naar www.immanuel-parochie.eu

Zoek het kopje Algemeen en klik dan op Kerk TV.

Er is altijd HOOP

Is dat zo?

Gelukkig de vreedstichters

***Diaconale collecte 17 – 18 oktober: Missio
Platform Diaconie***

Op 18 oktober is het Missiezondag. Onder het motto 'Gelukkig de vreedstichters' ondersteunt MISSIO het pastorale werk in West-Afrika, in het bijzonder in Niger en Nigeria. Niger en Nigeria waren lange tijd, samen met buurlanden in de Sahel-regio, een voorbeeld van vreedzaam samenleven van mensen van verschillende religies en etnische groepen.

Te midden van oplopende conflicten en problemen als honger, armoede en nu ook de coronapandemie klinken echter ook stemmen van hoop. Stemmen van zusters, priesters, bisschoppen, leken van de katholieke kerk die zich actief inzetten voor vrede tussen christenen en moslims en tussen etnische groepen. Want alleen samen kan men de problemen het hoofd bieden.

Deze stemmen van hoop wil MISSIO in de Wereldmissiemaand laten horen. Zoals zuster Maria Vitalis Timtere in Nigeria.

Zij zorgt voor families die gevlucht zijn voor Boko Haram en al jaren in provisorische hutten wonen op het terrein van de kerk, dat hiervoor beschikbaar is gesteld door de bisschop.

Zuster Maria: "Ik ging naar de gezinnen. Eerst spraken we over hygiëne en gezondheid.

Daarna echter vertelden de mensen mij hun verhalen van de vlucht.

Ik luisterde en bemoedigde hen om niet op te geven."

Niet opgeven is ook nu met de coronacrisis het motto.

Missiezondag is een dag van solidariteit. We zijn deel van een wereldwijde gemeenschap, die verantwoordelijkheid neemt voor elkaar.

Helpt u mee met MISSIO om een stem van hoop te laten klinken?

Geef dan in de kerkcollecte

of stort uw bijdrage op NL65 INGB 0000 0015 66, t.n.v. MISSIO Wereldmissiemaand te Den Haag.

Een nieuw hemd

Nasroeddin heeft een nieuw hemd nodig.

De kleermaker neemt de maat op en zegt:

"Als God het wil, is het over drie dagen klaar".

Na drie dagen komt Nasroeddin om zijn hemd te halen. Het is nog niet klaar.

"Sorry, zegt de kleermaker, " ik heb het zo druk. Geef me een week. Als God het wil, is je hemd dan klaar ".

Er gaat een week voorbij. Nasroeddin klopt weer aan bij de kleermaker.

"Helaas, helaas, zegt deze, ik heb je hemd nog niet gemaakt, maar ik ga er meteen aan beginnen.

Als God het wil, kun je het over twee dagen meenemen".

Nasroeddin, die een dergelijk antwoord van de kleermaker al wel verwachtte, antwoordt: "Vertel me liever hoe lang je nodig hebt als je God er buiten laat!".

Grote orgel H. Bernarduskerk in actie

Zaterdag 10 oktober om 14.00 uur komt Leander van den Bos uit Urk spelen op het grote orgel in de H. Bernarduskerk.

Het orgel stamt uit 1876 en is in 1952 door de firma Vermeulen Omgebouwd naar een elektro-pneumatische tractuur.

Het orgel werd hierdoor gemakkelijker bespeelbaar en de orgeltrapper die moest zorgen voor lucht in de blaasbalg verdween van de loonlijst van de parochie, want de luchtinvoer gebeurde vanaf die tijd met een elektromotor. Ook werd de oude orgelkas vervangen voor de huidige opstelling van de orgelpijpen.

Iedereen is welkom om binnen te komen lopen en te genieten van orgelspel.

Geef uw stem aan Stichting Behoud Antonius Abt bij RaboClubSupport

RaboClubSupport is gestart op 5 oktober en duurt tot en met 25 oktober 2020.

Met uw stem kunnen wij gelden bij elkaar verzamelen om ons kerkgebouw te behouden.

Iedere stem telt.

Geef uw stem van de RaboClubSupport aan Stichting Behoud Antonius Abt Terheijden. Alvast bedankt.

Een, vier, vijf en negen

In de periode 1648-1990 werd het Bredaas Begijnhof ook bewoond door begijninnen afkomstig uit de parochies van onze huidige Vijf Heiligen Parochie.

Hoewel begijninnen later ook aangesproken werden als zuster, waren het geen echte kloosterzusters. Ze stonden eigenlijk tussen het klooster en de wereld.

Na een proefperiode in het noviciaat, de kandidaat-begijninnen of novicen woonden dan bij

de novicemeesteres, kregen ze een woninkje (ook kon het voorkomen dat zij alsnog geweigerd werden) en moesten zelf zorg dragen voor verwarming, voedsel, kleding (wel uniform) en verder levensonderhoud. Dus moest er geld op de plank komen en dat kwam er door het verrichten van naai- en verstelwerk, gaan helpen in gezinnen, kinderopvang, wassen voor parochiekerken, hulp van de familie of eigen kapitaal, het geven van pianoles, etc.

De begijninnen maakten daarom ook gewoon deel uit van het straatbeeld, naar de markt om boodschappen te doen, op weg naar een adres waar gezinshulp nodig was, etc.

Maar het moest natuurlijk niet al te gek worden, een wandeling door het nabijgelegen Valkenberg was er niet bij en op de fiets door de stad? Nee, zo waren hun manieren niet, maar het waren zeker geen domme kwezeltjes.

Was een begijn door ziekte of ouderdom niet in staat om de kost te verdienen dan werd zij geholpen door de begijnengemeenschap.

De overste van de begijninnen werd meesteres genoemd en door de begijninnen zelf gekozen.

Hun woninkjes lagen rond een kapel, - zij hadden ook een eigen pastoor- en meerdere keren per dag togen de dames naar de kapel.

's Avonds om 20.00 uur na het avondgebed ging de poort van het hof op slot.

Dan begon het grote stilzwijgen dat duurde tot na de H. Mis van 7.00 uur de volgende ochtend.

De begijninnen werden geacht 's ochtends toch zeker om 5.30 uur al in de kapel te zijn voor de nodige gebeden. Dus werd er maar vroeg naar bed gegaan.

Bij de begijninnen werd privébezit toegestaan, want ze legden geen gelofte van armoede af, wel de gelofte van zuiverheid en gehoorzaamheid.

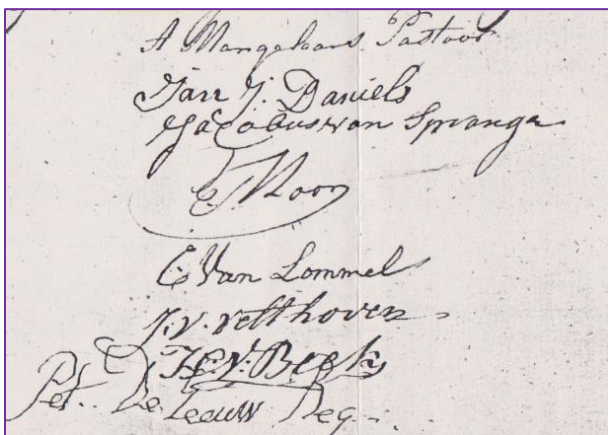
Zo werd begijn Petronella de Zeeuw, geboren in 1756 te Geertruidenberg en begijn vanaf 1787, in 1806 door erfenis eigenares van het landhuis "Boomsigt" in Terheijden.

In 1829 verkocht zij haar huis, gelegen op het huidige adres Hoofdstraat 2, aan het parochiebestuur. Het huis zou pastorie worden. De verkoop was als volgt geregeld:

Petronella zou een jaarrente ontvangen van f200,- zo lang zij leefde en na haar dood zouden de erfgenamen een bedrag van f2000,- ontvangen. Haar wens was ook dat na haar dood elke zaterdag een gezongen H. Mis zou worden opgedragen ter ere van Onze Lieve Vrouw en de H. Antonius van Padua. De koop werd besloten op 23 februari 1829 en twee maanden later stierf Petronella al, bijna 73 jaar. Zij werd begraven op het kerkhof te Terheijden.

Links het landhuis “Boomsigt” van Petronella de Zeeuw, pastorie vanaf 1829.

De ondertekenaars van de koopakte in 1829: Pastoor A. Mangelaars, de leden van het kerkbestuur en (ietwat bibberig) de handtekening van Petronella de Zeeuw.

Het pand, inclusief kapel en remise, werd gesloopt in 1933 en daarna werd op dezelfde plaats de nieuwe pastorie gebouwd, deze is te zien op de foto rechts.

De nieuwe pastorie is tot de eeuwwisseling in gebruik gebleven als woonhuis van de pastoor en kapelaan en van de eerste pastorale werker

van Terheijden, Hans Schepers, maar ook als parochiekantoor en vergader- en repetitieruimte.

Nu maakt het gebouw onderdeel uit van het Zorgcentrum Antonius Abt.

Nu weer terug naar het begijnhof in Breda en de begijnen uit de vroegere parochies van onze huidige Vijf Heiligen Parochie.

Hooge Zwaluwe

Begijn Petronella Rasenberg (1879-1973) kwam uit Hooge Zwaluwe.

Op 13 november 1900 deed zij haar professie en was maar liefst 73 jaar begijn. Geen enkele andere begijn was in deze periode zo lang aan het begijnhof verbonden.

Gedurende lange tijd was zij de hoofdkosteres van de Begijnhofkerk, een functie die zij met autoriteit vervulde. Hoewel zij al zo lang in Breda woonde, kon je aan haar gewoontes en taalgebruik nog steeds merken dat zij uit een boerenfamilie kwam.

Petronella Rasenberg vlak voor haar 65-jarig professiefeest.

Begrafenis van zuster Rasenberg in 1973, haar vier medezusters begijnen lopen vlak achter haar kist. Op de begraafplaats Zuylen is een speciaal Begijnenkerkhof.

Terheijden

Vier begijnen waren afkomstig uit Terheijden

Maaïke van Gils (1633-1665)

Adriana van Sprang (1744-1821)

Maria van Sprang (1739-1811)

Deze twee zussen deden op 21 mei 1764 tegelijk hun professie in het Bredase Begijnhof.

De familie Van Sprang woonde in wijk B, de Noord, van Terheijden.

Maria Daniëls (1801-1844)

Wagenberg

Vijf begijnen waren afkomstig van Wagenberg

Anna Berende (1733-1772)

Zij overleed te Wagenberg.

Adriana Biestraten (1735-1777)

Barbara van Schendel (1791-1840)

Catharina Rasenberg (1837-1903)

Maria de Leeuw (1893-1983)

Rechts op de foto zuster Maria de Leeuw, afkomstig uit Wagenberg, samen met haar overste zuster Holtzer.

Zuster de Leeuw (1893-1983)

bad dagelijks tot de Heilige Begga, die men beschouwde als de grondlegster van het begijnendom, om een zalige dood.

Haar gebed is verhoord, want zij is rustig gestorven.

De media konden altijd bij haar terecht en zij verkocht vanuit haar huisje ansichtkaarten van

het begijnhof aan de groeiende stroom toeristen. Die kaarten waren nog erg geliefd, want de tijd van de mobiele telefoon waarmee je ook foto's kunt maken , moest nog aanbreken.

Een geliefde uitdrukking van zuster De Leeuw was: "Iedere begijn is een staat op zich".

Made

Negen begijnen waren afkomstig uit Made

Adriana de Laat (1704-1758)

Anna Wagemakers (1705) , deed haar professie in 1724, maar verliet later het begijnhof.

Lucia Smits (1735-1804)

Adriana Ottens (1803-1863)

Adriana van de Made (1833-1907)

Eva Segeren (1844- 1910)

Maria Jansen (1846-1931) Zij was in 1901 meesteres van het begijnhof.

Catharina Segeren (1854-1929)

Adriana de Jong (1876-1946) Zij was een dochter uit de bakkersfamilie de Jong en haar broer Jan (1877-1961) zou als missionaris van Scheut, jarenlang werkzaam zijn in China.

Haar heeroom Janus de Jong was van 1891 tot 1921 pastoor te Wouwse Plantage.

Verschil van mening

Begin twintigste eeuw had Petrus Hopmans, de pastoor van het begijnhof en vicaris-generaal van het bisdom, het plan om van het begijnhof meer een soort kloostergemeenschap te maken. Hij had hiervoor in 1909 de statuten gewijzigd. Ondanks het heftige verzet van meesteres Maria Jansen uit Made werden de wijzigingen doorgevoerd, de begijnen kwamen strakker in kerkelijke kaders te zitten.

Vanaf dat moment werden de begijnen aangesproken met *zuster* (voorheen was dat *juffrouw*) en hun meesteres met *overste*. Uiteindelijk heeft deze bemoeienis de Bredase begijnen geen goed gedaan, het aantal intredingen nam af. In 1990 stierf zuster Frijters, de laatste Bredase en Nederlandse begijn.

Het begijnhof is nu bewoond door ongehuwde dames , die samen de Begijnhofgemeenschap vormen en de begijnenkerk is in gebruik als kerk van de parochie Breda Centrum.

Wie vlinders wil zien, moet rupsen verdragen.

Gummarus of Gommarus (664-714)

In 1796 werd Wagenberg een zelfstandige parochie met een eigen kerk.

Voor die tijd vormde Wagenberg samen met Terheijden één parochie met de kerk in Terheijden.

De mensen in Wagenberg wilden toch een eigen kerk met een eigen pastoor want het was voor de ruim 700 inwoners van Wagenberg vaak een hele klus over vaak slecht begaanbare wegen naar Terheijden te gaan. Zeker als je beseft dat dit door veruit de meeste inwoners te voet diende te gebeuren.

Een verzoek voor een eigen kerk en pastoor werd eerst afgewezen, maar na een handtekeningactie werd het verzoek toch aanvaard.

Pastoor Roels van Terheijden zag de bui al hangen: minder gelovigen, minder inkomsten.

Daar voelde hij niet voor en hij koos voor een ander plan: Wagenberg zou een hulpkerk krijgen en kapelaan Praets van Terheijden zou op Wagenberg gaan wonen en een deel van de Wagenbergse inkomsten - f100,- - aan de pastoor geven. Dat beloofde de kapelaan en zo zou het nog mooi één parochie blijven. Pastoor Roels vond ook nog dat de Wagenbergse mensen voor hun Paascommunie naar Terheijden moesten komen.

Vanuit Wagenberg maakte men ook aanspraak op Terheijdens kerkgoederen, want die waren immers tot stand gekomen met hulp van Wagenbergse mensen.

Kortom het werd een heel gedoe met als gevolg dat Wagenberg een zelfstandige parochie werd en kapelaan Praets de eerste pastoor van Wagenberg werd.

Die trouwens wel elk jaar f100,- aan Terheijden overdroeg, zoals hij zijn vroegere pastoor beloofd had. Was die ook weer tevreden en deze pastoor Roels leende ook nog Terheijdense kazuifels uit toen in Wagenberg de eerste kerk ingewijd werd en er daar kazuifels tekort waren voor de vele deelnemende priesters, waaronder pastoor Roels.

Wagenberg werd dus een zelfstandige parochie met een eigen kerk en Wagenberg werd de derde plaats in Nederland met een parochie en kerk die de H. Gummarus als patroon had: Enkhuizen en Steenberggen gingen Wagenberg voor.

Over Gummarus doen veel legendes de ronde.

Echt zeker weten we van deze heilige heel weinig, pas in de 11^e eeuw verscheen er een levensbeschrijving van hem.

Hij was een ridder aan het hof van Pepijn van Herstal en zou ook de stichter van de stad Lier zijn.

De H. Gummarus is de patroon geworden van allen die te maken hebben met breuken, botbreuken, maar ook bijvoorbeeld huwelijksproblemen die tot een breuk kunnen leiden.

Van Gummarus wordt verteld dat hij tijdens een bedevaart naar Rome met zijn gezelschap overnachtte op een perceel grond en om daar een tent te bouwen moest er een boom worden gekapt.

De eigenaar van de grond was daar niet blij mee. Gras vertrappen, een vuur aanleggen, een boom kappen, de man was woest. Gummarus bracht de nacht in gebed door, plantte de boom terug en bond de stukken boom met zijn riem aan elkaar. Meteen wortelde de boom zich weer en stond er weer net zo fris bij als voor hij gekapt werd.

Gummarus was getrouwd met Grimmara en voor hem telde het volgende gezegde ook wel: Mijn huwelijk is een sprookje en mijn vrouw is de heks.

Terwijl Gummarus voor de Frankische koning Pepijn op veldtocht was, voerde zijn vrouw het bewind over hun landgoed. Maar in tegenstelling tot haar man was zij slecht voor het personeel en verbood zelfs dat er tijdens de oogst water gedronken mocht worden.

Toen Gummarus thuis kwam en dit vernam, ging hij meteen naar de akkers, stak zijn staf in de grond en meteen welde er water op, water voor de dorstige landarbeiders en hij stuurde zijn vrouw naar huis.

Op 11 oktober 714 overleed Gummarus en in 754 vond zijn “heerlijke verheffing” plaats, hij werd heilig verklaard en van een heilige wordt zijn sterfdag zijn feestdag.

Gummarus is de patroon van houthakkers en houtbewerkers, men roept zijn hulp in bij breuken (denk aan riem om de boom weer heel maken) en bij huwelijksproblemen.

In Lier worden zijn overblijfselen nog bewaard, waaronder ook zijn riem. Nog elk jaar is in Lier op de zondag na 10 oktober een Gummarusprocessie. In 2015 liep een delegatie uit ons toenmalige parochiebestuur en een vertegenwoordiging van Wagenbergse parochianen mee in de processie en pastoor Jos Demmers ging mee voor in de eucharistieviering.

Een grootscheepse verering en Gummarusprocessie heeft Wagenberg nooit gekend.

Wel was er rond 11 oktober een relikwieverering, stond er bij zijn beeld een offerblok en konden er kaarsen aangestoken worden en nu staat in de weekendviering rond 11 oktober zijn beeld prominent op de voorgrond, omringd door bloemen en kaarsen en wordt het Gummaruslied gezongen.

Van Wagenberg afkomstige kloosterlingen kozen de kloosternaam Gummarus of de vrouwelijke variant Gummara, zoals broeder Gummarus van Gils in Huijbergen en zuster Gummara van Gils uit Etten-Leur. Geïnspireerd door de patroonheilige van hun geboortedorp, een man die breuken wilde lijmen, die heel wilde maken wat stuk was en dat willen we toch allemaal?

Een deel van de delegatie van onze Vijf Heiligen Parochie tijdens de processie van 2015 in Lier.

Het Gummarusbeeld uit Wagenberg trekt door de straten van Lier. Harmonie OVU uit Wagenberg leverde een muzikale bijdrage.

Na de processie nog een boottocht door de grachten van Lier.

Gummaruslied

1. Leven als de bomen, trouw en aards gezind
bij het water wonen, leven met de wind.
Hemelhoog geloven, leven uit één stuk
ademnood te boven, onverdeeld geluk.
2. Leven als de bomen, God heeft hen geplant.
Leven om te loven, leven uit Gods hand,
op de lente hopen, weten van de herfst.
Dromen van de zomer, leven dat niet sterft.
3. Toevlucht voor de vogels, schaduw, onderdak
huis van mededogen, liefde wijd vertakt.
Leven als de bomen, zingen voor je God,
levenslang geloven, vaste voet aan grond.
4. Heilige Gummarus, vriend van iedereen,
kleinen en gewonen, wees ons goed gezind.
Laat ons zijn als bomen, leven uit één stuk
leven om te loven, onverdeeld geluk.

Geluk kun je vermenigvuldigen door het te delen.

Secretariaat: G.J. Thijssen
Rozenbloemstraat 34
4921 KG Made
Tel.0162-683323
Website: www.heemkundekring-made-en-drimmelen.nl
Bezoekadres: Kapelstraat linkerzijgevel r.-k. kerk

Beste mensen

Als medegebruiker van de Bernarduskerk te Made hebben wij de ontwikkelingen rondom dit gebouw de laatste jaren extra goed gevolgd. Het is ons daarbij niet ontgaan dat de plannen steeds concreter worden deze kerk aan de rooms-katholieke eredienst te onttrekken en om te bouwen tot een sociaal-cultureel centrum.

Voor ons aanleiding de geschiedenis van de 350-jarige H. Bernardusparochie en de 150-jarige H. Bernarduskerk in een boek te beschrijven.

Niet alleen in- en exterieur van de kerk en pastorieën, maar vooral de personen die daarin geleefd en gewerkt hebben, worden beschreven. Uitdrukkelijk is er ook plaats voor de wijze waarop de generaties Madenaren vóór ons hun geloof hebben beleefd. Velen zijn er gedoopt, deden er hun eerste heilige communie, zijn er getrouwd of hebben vandaaruit een dierbare naar zijn of haar laatste rustplaats gebracht. Wie herinnert zich nog zijn gang naar de biechtstoel, dat enge duistere hokje, waar in het bijzijn van een priester aan zorgvuldig gewetensonderzoek gedaan werd?

Het is onze bedoeling deze ongeveer uit honderd pagina's (A4-formaat, kleurendruk en meer dan 70 afbeeldingen)) bestaande uitgave nog dit najaar uit te brengen.

Wij stellen u in de gelegenheid nu al op dit 15 euro kostende boek in te schrijven.

Wellicht niet alleen interessant voor uzelf, maar ook voor uw werknemers en zeker ook geschikt als relatiegeschenk voor de komende feestdagen in december.

Graag vernemen wij tijdig van u voor hoeveel exemplaren van deze bijdrage u wilt intekenen. Uiteraard zijn wij altijd bereid u indien nodig verder over deze uitgave te informeren.

Het mailadres is:
heemkundemadedrimmelen@gmail.com

Vriendelijke groet,
Gerard Thijssen, secretaris heemkundekring
Made en Drimmelen,

Heemkundekring

De opening van de landbouwschool aan de Lucia Eijckenstraat in 1956 ging ook gepaard met een inzegening van het gebouw. In 1963 werd de school gesloten.

*Ik geloof niet omdat ik dus niet gelovig ben,
maar ik denk wel dat er iets anders is,
maar daardoor geloof ik datgene wat ik dus denk dat er is (Johan Cruyff)*

In memoriam Nico Nooren

In het klooster Maria Mater Dei te Breda overleed , bijna 96 jaar oud, Nico Nooren, priester van het bisdom Breda.

Binnen het bisdom was hij actief in veel bestuursfuncties.

Van 1988 tot 1994 was hij deken van het Dekenaat Noordrand waartoe ook onze vroegere vijf parochies behoorden. Rechts op de foto zien we Nico die samen met pastoraal werker Hans Schepers in 1992 voorging in een plechtigheid waarin de kapel van

Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand in het oude noorderportaal wordt ingewijd.
Moge Nico Nooren rusten in vrede.

Deze kapel was tot stand gekomen met medewerking van een aantal bouwvaardige leden van Kloveniersgilde St. Antonius Abt. In 2018 werd deze kapel tevens de toegang van de verkleinde H. Antonius Abtkerk, ook weer met behulp van de leden van het Kloveniersgilde. Een groep vrijwilligers houdt de kapel netjes schoon en sluit 's avonds de deuren en maakt die 's morgens weer open.

Veel mensen steken er een kaarsje aan, leggen er hun zorgen, vreugde en dankbaarheid weg en nemen een moment van gebed bij Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand.

Loslaten

Een man die in een boom aan het klimmen was, stapte mis en kon zich nog net aan een tak vastgrijpen. Toen hij daar al meer dan een uur hing, raakte hij uitgeput. De man keek omhoog naar de hemel en riep: "God, help me alstublieft, help me"

Plotseling dreven de wolken uiteen en klonk er een stem van boven: "Loslaten!" zei de stem.

De man wachtte even, keek opnieuw naar de hemel en vroeg:

"Is er nog iemand anders daarboven?"

Er is geen "anderen" of "zij", er is alleen "wij"

(Paus Franciscus in zijn nieuwste encycliek "Allen broeders")

Afscheid dominee Bert Fockens

Zondag 4 oktober nam dominee Bert Fockens afscheid van de Protestantse Gemeente Terheijden-Wagenberg.

Op 1 oktober was het precies 25 jaar geleden dat Bert voor 30% als dominee in de Protestantse Gemeente kwam werken en daarnaast werd hij voor 70% van zijn werkweek geestelijk verzorger voor Sovak, dienstverlening aan mensen met een beperking.

We hebben Bert leren kennen als een echte collega in de diverse oecumenische vieringen

die er in al die jaren geweest zijn in het Witte Kerkje en de H. Antonius Abtkerk.

In de jaarlijkse Dodenherdenking verzorgde hij om toerbeurt met een lid van ons pastoraal team de overweging namens de kerken.

Ook bij de Kerstviering en Paasviering van de Zonnebloem was hij medevoorganger.

Wij danken hem voor de fijne samenwerking en wensen hem veel goeds toe.

Nieuwsbrief VHP 56 zal verschijnen in het weekend van 24-25 oktober 2020.

Zelf kopij aanleveren voor deze nieuwsbrief kan ook, deze dient u te sturen naar:

info@naardekerk.nl

Neemt u ook eens een kijkje op de website van onze Vijf Heiligen Parochie: www.naardekerk.nl

Website Bisdome Breda: www.bisdombreda.nl